

[K] **EEN BLAUWDRUK VOOR HET NEDERLANDSE STRIPVERHAAL.
OVER HET OEUVERE VAN HANCO KOLK**

Als we in ons taalgebied één auteur van stripverhalen een duizendpoot mogen noemen, dan is dat wel Hanco Kolk. Hij draait zijn hand niet om voor humoristische avonturenverhalen, grafische experimenten én vernieuwende satire. Eind 2011 verscheen met *Tot ziens, Justine Keller* zijn recentste album. Voor die gelegenheid werkte Kolk samen met de populaire muzikant Spinvis, pseudoniem van Erik de Jong, die een plaat maakte met dezelfde titel. Kolk verzorgde bij elk lied op die plaat een grafische vertolking. Hij versterkt de nummers door er beelden aan toe te voegen die de muziek meteen interpreteren. Kolk en Spinvis lijken elkaar op een ideaal moment gevonden te hebben. De teksten van de songs op *Tot ziens, Justine Keller* behoren immers tot de meest “verhalende” die Spinvis tot nu toe maakte. De term “conceptalbum” klinkt gedateerd, maar wat Spinvis aan de luisteraar biedt, is wel degelijk een fijnzinnige variant daarop. Muziek en grafiek vloeien in dit gezamenlijke project in elkaar over. Voor elk lied hanteerde Kolk een heel verschillende stijl, van puur lijnenspel tot verstilde foto’s, en de synergie van de teksten en beelden is bij een aantal nummers erg goed geslaagd. *Tot ziens...* is een volgende stap in Kolks ontwikkeling als een van de steunpilaren van het Nederlandse beeldverhaal.

Al bij zijn eerste werk werd duidelijk dat hij een invloedrijke auteur zou worden. Begin jaren zeventig debuteerde Hanco Kolk (*1957, Den Helder) met een kort verhaal in het avant-gardistische striptijdschrift *Tante Leny Presenteert*. Daarin wilden stripmakers breken met de gangbare trend van vervolpublicaties in kranten en tijdschriften. In de overgang van de jaren zeventig naar de jaren tachtig brak Kolk door naar de mainstream in het toen hyperpopulaire stripblad *Pep*. Dat werd opgevolgd door het blad *Eppo*, waarin Kolk geregeld verhalen publiceerde over een wat sullige geus. De erkenning van het grote publiek kwam er toen hij met zijn *compagnon de route* Peter de Wit (nu vooral bekend van zijn dagelijkse gagstrip *Sigmund*) in het midden van de jaren tachtig diezelfde *Gilles de Geus* opwaardeerde tot een humoristische avonturenstrip. Al vanaf het begin werden vergelijkingen met *Asterix* gemaakt,

Een pagina uit *Tot ziens*, Justine Keller, de *graphic novel* die Hanco Kolk tekende bij de gelijknamige cd van Spinvis
© De Harmonie / Hanco Kolk.

wegens de kwaliteit van de teksten en tekeningen. De auteurs slaagden erin hun frisse en vaak absurde humor te combineren met een wervelend scenario vol onverwachte wendingen. Elk album uit de reeks ging uit van grondige historische research en het uitgekende scenario sloot telkens goed aan bij het gedetailleerde tekenwerk van Kolk. Gaandeweg begon Kolk echter uit te kijken naar tekenwerk naast *Gilles de Geus*. Hij maakte voor *Eppo* de korte zoekgags van *Inspecteur Netjes* en (opnieuw met Peter de Wit) de fotostrip *Mannetje & Mannetje*. Het duo maakte in 1992 voor het Nederlandse Teleac zelfs een televisiereeks om de kijker strips te leren tekenen. Tot vandaag blijft deze cursus een van de mijlpalen in de opwaardering van het Nederlandse stripverhaal bij het brede publiek.

Het strakke keurslijf van zijn seriewerk begon de eigenzinnige Kolk aan het einde van de jaren tachtig steeds meer te benauwen. Hij zocht een uitlaatklep voor zijn verlangen naar grafische vernieuwing. In 1992 pakte hij uit met *Beauregard*, het eerste deel van *Meccano*, een reeks satirische verhalen over het gelijknamige blitse sterrenstaatje. Kolk ontwikkelde daarvoor een nieuwe stijl, waarbij hij uitging van de

grafische experimenten die hij in *NV Moord* (voor het striptijdschrift *Titanic*) en het al genoemde *Inspecteur Netjes* was begonnen. *Beauregard* sluit grafisch aan bij het kubisme, aangevuld met een retrosfeertje. In het scenario, dat Kolk zelf schreef, was er plaats voor bikkelharde maatschappelijke satire. De reacties in de Nederlandse en de internationale stripwereld op deze gedurfde stap waren unaniem lovend. Kolk kreeg voor dit album dan ook de Stripschappenning, die het beste album van het jaar bekroont. In de vijftien jaar na *Beauregard* verschenen nog drie delen van de reeks. Met *De ruwe gids* zette Kolk in 2007 een punt achter *Meccano*. De reeks geldt ook vandaag nog als zijn magnum opus en wordt beschouwd als een van de klassiekers van de Nederlandse strip, omdat hij er een geheel eigen stijl in toont, waarin de grafische vernieuwing en het vermogen om sterke verhalen te vertellen, perfect samengaan.

Tussen twee delen van *Meccano* in startte Hanco Kolk in 2000 de gagstrip *Single*, waarvoor hij opnieuw samenwerkte met de Peter de Wit. Na een aarzelende start groeide *Single* met publicaties in onder meer het *Algemeen Dagblad* en de *Gazet van Antwerpen* uit tot een vaste waarde en er werd zelfs

Een pagina uit de oorspronkelijk Engelstalige zwart-witversie van *De ruwe gids*, het laatste album uit de *Meccano*-reeks van Kolk
© Bries / Hanco Kolk.

een televisieserie op gebaseerd. Voor *Single* versoberde Kolk zijn stijl, de drukte van *Meccano* liet hij achterwege en zijn sierlijke lijnen kregen de volle aandacht.

Naast zijn vaste werk voor *Meccano* en *Single* vond Hanco Kolk de tijd om verschillende losstaande albums te publiceren waarin hij de artistieke kant van zijn werk meer en meer liet primeren boven het verhaal. Zo was *Club Paradise* uit 2005 een kunstzinnig verslag van een verblijf in New York en een jaar later mocht hij voor het gerenommeerde tijdschrift *The New Yorker* een reeks illustraties maken – voor een illustrator valt er wereldwijd geen grotere eer te halen. In *Retraite* (2008) ging hij voor het eerst de autobiografische toer op. Zijn hele leven al valt hij op geregelde tijdstippen ten prooi aan depressies. *Retraite*, een grafisch dagboek, liet de lezer kennismaken met de donkere kant van de auteur van de vrolijke stripjes *Gilles de Geus* en *Single*.

De laatste jaren werkt Hanco Kolk regelmatig samen met belangrijke figuren uit andere artistieke disciplines. In 2010 verscheen *Van Istanbul tot Bagdad*, een stripreportage geschreven door de Nederlandse auteur Arnon Grunberg. *Tot ziens, Justine Keller*, met Spinvis als artistieke kompaan, zet die traditie nu voort.

Maar hoe indrukwekkend zijn tekenwerk voor anderen ook is, we blijven hopen dat ook Hanco Kolk binnenkort nog eens iets wil vertellen. Hij slaagt er zelf immers het best in een verhaal te schrijven dat optimaal aansluit bij zijn tekenwerk. Kolks talent als verteller is even groot als zijn grafische vernuft, zo heeft hij als smaakmaker van het Nederlandse beeldverhaal uitvoerig bewezen in de laatste dertig jaar. Zijn oeuvre weerspiegelt een diversiteit aan stijlen, waarbij het verhaal nagenoeg altijd een belangrijke plaats krijgt. Grafisch heeft hij aangetoond dat je met een stripverhaal ook grensverleggend werk kunt leveren, zonder je te moeten beperken tot puur illustratieve experimenten. Voor zijn oeuvre kreeg hij al in 1996 een van de grootste erkenningen op het gebied van de strip in Nederland, de Stripschapprijs. Terecht: Hanco Kolk heeft een grote invloed gehad op de ontwikkeling van het beeldverhaal in Nederland en zijn werk blijft tot vandaag verrassend en uitdagend.

MARC BASTIJNS

www.hancockolk.nl